

Karjalan kansaa valistamassa

*Pakolaiskoulutuksen historia-
teos julkistetaan heimopäivillä*

Syksyllä ilmestyvä Pekka Nevalaisen kirjoittama *Karjalan kansaa valistamassa* on ensimmäinen kokonaiskuvaus Itä-Karjalan väestöön Suomessa kohdistetun heimotyön tärkeimmästä osa-alueesta, koulutamisesta. Elias Lönnrotista lähtien kareliaanit vaelsivat itärajan takana etsimässä suomalaisen kansankulttuurin juuria. Vienan Karjalassa vanha runonlaulu ja perinteet olivat säilyneet sykkähdettävällä tavalla. Ilmiön kääntöpuoli – ja säilymisen edellytys – oli kaikinpuolinen takapajuisuus. Esimerkiksi luku- ja kirjoitustaito olivat todella harvinaisia.

Suomesta käsin yritettiin kehittää Vienan ja osittain Aunuksenkin kouluoloja vuosien 1905 ja 1917 tietämillä, mutta hankkeet romahtivat Venäjän poliittisissa myllerryksissä. Sivistystyö sai uudet puitteet 1920-luvun alussa, kun tuhantiset joukot itäkarjalaisia ajautuivat sotatoimien jaloissa Suomeen pakolaisiksi.

Heimoharrastajat näkivät kreivin ajan koittaneen itäkarjalaisten kouluttamisessa. Suomen valtiovalta osoittikin tarkoitukseen aluksi ällistyttäviä summia. Pakolaisille pystytettiin mittava koulutuskoneisto, joka ulottui kansakouluista seminaariopiskelijoiden tukemiseen. Ajatuksena oli, että koulutetut pakolaiset palaisivat kotiseuduilleen johtajiksi neuvostovallan kaaduttua.

Seinä nousi kuitenkin pian pystyyn. Pakolaisten määrän vähentyessä valtiovalta sulki rahahanojaan, ja valistustyö supistui muutamassa vuodessa reunailmiöksi. Taustalla vaikutti lisäksi uskomaton määrä erilaista vehkeilyä. Itäkarjalaisten omilla uhrauksilla pakolaisten kouluttaminen jatkui silti pienessä mitassa

1940-luvun loppuvuosiin saakka.

Kirjasta löytyy tietoja satojen pakolaisten vaiheista opin tiellä uudessa kotimaassaan. Teos on tarkoitettu kunnianosoitukseksi Karjalan Sivistysseuran satavuotiselle taipaleelle. Kirjan kustantaja on Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. – SH

Nevalaisen teos ”Karjalan kansaa valistamassa – Itä-Karjalan pakolaiset opin tiellä Suomessa” on mielenkiintoinen osa Karjalan his-

toriaa. Se koskettaa hyvin monia meistä, joiden juuret ovat rajantakaissa Karjalassa, Vienassa tai Aunuksessa. Teos saattaa avata aivan uusiakin näköaloja isoäidin tai isoisän varhaisiin vaiheisiin 1920-luvun Suomessa. Sukututkijoille teos on tärkeä tietolähde, ja se kuuluu ilman muuta Karjala-harrastajan kirjahyllyyn.

Pakolaiskoulutuksen historia julkistetaan Tampereella Karjalan Sivistysseuran satavuotisjuhliilla, ja sen voi vaivattomasti hankkia seuramme kirjamyyntipöydästä. – SV

Karjalais- pruasniekka Uhtualla

Uhtuan karjalaiset viettivät perinteistä pruasniekkaa kesäkuun puolivälissä. Juhla alkoi kyykänlyönnillä stadionilla. Paikallinen **Vladimir Denisovin** johtama joukkue voitti suomussalmelaiset.

Päivän kuluessa juhlarahvas sai nauttia mm. Kalevalan kansanteatterin esittämästä karjalankielisestä näytelmästä ja illansuussa lukuisten folklore-yhtyeiden ja tanssiryhmien esityksistä. Uhut-seuran järjestämissä erilaisissa kilpailuissa valittiin mm. seudun paras letun paistaja, paras samovaarin lämmittäjä sekä vastojen sitoja. – Uhtuan kansanjuhlaa suosi erinomainen kesäsää, ja niinpä ilonpito jatkui aamupuoleen saakka. (VK)

Perinnekalmito Ouluun

Oulun ortodoksisella seurakunnalla on omat hautausmaat Muhoksella ja Tervolan Varejoella, mutta ei Oulussa. Vuoden kuluttua tilanne voi olla toinen. Oulujoen ev.lut. hautausmaalle on 1900-luvun vuosikymmeninä haudattu lukuisia joukko niin Karjalan pakolaisia kuin viime sotien jälkeen luovutetusta Karjalasta Oulun alueelle siirtyneitä ortodokseja. Hautausmaan reunaan on muodostunut ”ortodoksien osasto”, jonka seurakunta on säästänyt uusiokäytöltä. Tämän alueen on Oulun ev.lut. seurakuntayhtymä kirkkoherra Paavo Moilasan myötämielisyydellä ja kirkkoneuvoston päätöksellä päättänyt erottaa ortodoksisen seurakunnan perinnekalmitoksi.

Ortodoksinen perinnekalmito tarkoittaa käytännössä sitä, että kyseisen alue on varattu ortodoksien käyttöön. Leposijoille ei saa tulla ns. standardihautakiviä. Muistomerkeiksi hyväksytään vain puiset tai rautaiset hautaristit sekä kropsit.

Alueelle ei laiteta nurmikkoja, vaan sammalkate.

Käytännössä alue säilyy edelleen Oulun seurakuntayhtymän omistuksessa ja kaikki toiminnot siellä hoidetaan kyseisen seurakunnan kautta.

Kesäkuussa käynnistettiin koulutus ortodoksisen osastoon aiemmin haudattujen omaisille hautapaikkojen palauttamisesta Oulun ev.lut. seurakuntayhtymälle. Tämänkin kirjoituksen tarkoituksena on levittää asiasta tietoa eteenpäin. Vuoden kuluttua perinnekalmito voidaan ottaa virallisesti käyttöön. Ortodoksinen seurakunta on luvannut hankkia leposijoille muutamia ortodoksisia katosristejä. Käytännön asioissa seurakunnan apuna toimii paikallinen Pohjois-Viena-seura.

Kunnostettuna ja vihittyinä ortodoksinen perinnekalmito Oulujoen ev.lut. hautausmaalla on kaunis muisto Karjalasta ja sen hienosta kulttuuriperinnöstä sekä luterilaisen kirkon myönteisestä suhtautumisesta

maamme ortodokseihin.

Oulun ev.lut. seurakuntayhtymän yhteinen kirkkoneuvosto on toimittanut kesäkuussa 2006 kuulutuksen ilmoituslehdissään (Kaleva ja Rauhan Tervehdys) koskien Oulujoen hautausmaan kortteleita 20 ja 22.

Kuulutuksen avulla etsitään mahdollisia omaisia, jotka haluavat jatkaa vanhojen, hallinta-ajaltaan päätyneiden hautojen hallinta-aikaa, sekä vanhojen, unohdettujen ainaishautapaikkojen haltijoita. Tällaisille hautapaikoille on seurakuntayhtymän toimesta asetettu ilmoitukset omaisia varten.

(Paimensanommat)

Lisätietoja saa hautauspalvelusta

Isokatu 17 ja Intiöntie 6
puistopäällikkö Tuomo Vuontisjärvi (08)3161386
toimistosiihteeri Riitta Laurila (08)3161388
puistopuutarhuri Juha Moilanen (08)3161390